

A U É

SUPLEMENT SETMANAU DETH DIARI AVUI. DISSABTE, 11 DE JUNHSÈGA DE 1998

S'arribe a un acòrd entà dessenhar en Aran un nau hilat de sendèrs

UJA
GEDO
BIBO
E. Sira

A mès des de gran recorrut tanben se'n contemplen d'alti de petits e eth refòrç d'enlaç damb es des endrets vesins

III Eth Conselh Generau e eth Comitè de sendèrs dera Federacion d'entitats excursionistes de Catalonha

an arribat a un acòrd entà dessenhar un hilat de sendèrs dera comarca. Entà ampliar aguest hilat se completarà

damb d'alti de petit recorrut. En tot basà-se en aguesti hilats de camins se desvolparàn ua sèrie de rotes tema-

tiques. Tanben se trabalhe entà qu'era primauera que vié Aran poguè compdar damb un centre de BTT.

Eth Circ de Colomers (Naut Aran), tanben formarà part deth recorrut

Comencen es actes der Estiu Toristic Culturau

V Eth mes de junhsèga a dat pas un an mès ar inici d'ua naua edicion der Estiu Toristic Culturau. Era presentacion deth programa que se hec diuendres passat en Vielha compdèc damb era presència deth Conselhèr de Torisme, Joan Batalla, eth coordinador der Estiu Toristic Culturau Quique Boya e d'autres autoritats deth parçan. Tanpòc manquèren representants des grops de dances araneses. Com acte destacat entà enguan e per siesau an consecuti, ei prevista ua naua edicion deth Hestau Folcloric Internacionau, que se harà eth 10 d'agost en Palai de Gèu de Vielha.

MIRALHEM-MOS

VIII Ditz er arrepervèri: "eth prumèr que se cale en lhet, que se i place". Ei atau qu'arribaue as de Barbèr d'Arres de Jos. Adelina rebrembe que s'auie de l'heuar entàs cinc deth maitin entà arribar des prumèrs ena mòla d'Es Bòrdes. Qui prumèr arribaue entà mòler, mès lèu se'n tornaue entà casa.

Eth horn e era ràdio que son plaçadi en minjadoret li pòrten bèri rebrembes a Adelina. En horn i pastauen de dètz a dotze pans ben soent pr'amor qu'ena casa i auie pro gent. Tanben se i hègen es còques entàs hèstes.

E senhale era ràdio damb un arridolet e conde que siguec era segona qu'arribèc en pòble. La escotauen dia e net sense amortà-la bric.

S E R V I C I S

- BAR
- MINJARS "CARN ARA BRASA"
- ALOTJAMENT 30 PLACES - MANTES
- DUCHES - WC - AIGUA CAUDA - AIGUA CORRENT
- BOTIQUIN - EMISORA D'EMERGÈNCIA
- SERVICI DE GUIDES

OBERT TOT L'ANY

Refugi Amics de MONTGARRI

VAL D'ARAN 1657 m.

INFORMACION REFUGI E RESERVES
973 64 50 64 / 973 64 07 80 / 939 494 546

Refugi Rosta

GÎTE - FONDA
Plaça Major, 1 - 25598 Salardu
Tel. 973 64 53 08 - Fax 973 64 58 14
VAL D'ARAN

Edifici s. XVIII. Hosteria tradicional. Caràcter Personal. Cuina casolana. Preus econòmics. Cambres bany per planta. Delicatesen Bar p.b.

ERA ENTREVISTA

Teresa Delupe
PRESIDENTA ASSOCIACION CASES DE PAGÉS

“Es cases de pagés son un tipe de lotjament qu'es visitants tanben hèn servir”

SILVIA PUÉRTOLAS
VIELHA

Es propietaris de Cases de Pagés dera Val d'Aran se trapan en uns moments delicats, ja qu'an coma data limit eth pròplèu mes d'agost entà adaptar es sòns lotjaments ara normatiua exigida pera Generalitat. Era Presidenta dera Associacion de propietaris d'aguestes cases, Teresa Delupe, mos explique era situacion ena que viuen ara per ara es qu'aufèrten aguest producte en parçan.

Silvia Puértolas. Des de quan existís aguesta Associacion e quina ei era sua finalitat?

Teresa Delupe. Se creïc eth 25 de seteme de 1989, damb era finalitat que toti es que mos dedicàuem ad aguesta oferta toristica siguèssim amassats de bèra manèra e poder atau trabalhar damb ues idies conjuntes. Pensi qu'èm un collectiu ampli e per açò tanben auem d'anar toti a ua.

S.P. Guaires residències cases de pagés i a ena Val d'Aran?

T.D. Quam formèrem era Associacion n'i auie ua vintia. Mès darrèrament aguest nombre a anat baishant de manèra considerable.

S.P. Ena actualitat se trapan en ua situacion delicada per çò que hè a adaptà-se ara normatiua exigida pera Generalitat segontes eth decret der an 1995. A que les obligue aguest decret?

T.D. Mos obligue a adaptar es cases a ua sèrie d'exigències coma serien per exemple: miehores de tipe sanitari e tanben sustot per çò que hè a regulacion en pagament des impòsti. Abantes i auie gent retirada que desvolopau aguest tipe d'activitat. Açò non ei permetut e ua des demanes que se mos hèn per part deth Departament de Torisme ei qu'aguestes siguen totes en règla.

S.P. Era naua normativa poirie hèr dasaparèisher es cases de pagés en Aran?

T.D. Damb eth temps poderie èster. Dat qu'eth nombre de gent joena qu' ei propietaria d'aguestes cases ei de cada viatge mès escassa.

SILVIA PUÉRTOLAS

S.P. Mès entà regularisar era situacion, tanben s'an dat auantatges.

T.D. En aguest sentit tanben cau d'èder que Torisme a dat facilitats as cases de pagés que podien ampliar era sua capacitat a mès des quinze places d'ocupacion, que son eth maxim que se mos permet auer as propietaris. Un aspècte qu'a beneficiat en quauque cas ja que se les a autreat atau era categoria de Pension.

S.P. Laguens d'aguest sector quina classificacion se pòt hèr?

T.D. Aguesta normatiua les classifique en tres modalitats. Casa de pòble, Alotjament Rural Independent (ARI) e Masies. Per çò que hè ath prumèr grop eth client a de viuer ena casa en qué viu eth propietari. En segon cas ei mès tipe apartament.

Per çò que hè as masies, ena Val d'Aran, son practica-ment inexistentes.

S.P. Guaire temps an tà legalisar era situacion?

T.D. Auem coma plaç voluntari entà legalisar tota era situacion enquiath mes d'agost. Aguest aspècte a perjudicat força ara aufèrta de cases dat que dera vintia que formàuem part dera Associacion ara sonque ne quedaràn ues nau classificades en totau des tres grops. Un viatge s'age acabat eth tèrme voluntari de reclassificacion per part des propietaris serà eth madeish Departament qu'aurà de delimitar alavetz, es cases que poderàn contunhar ofertant aguest tipus de lotjament.

S.P. Cada an hèn amassades entà acordar es pretzi des aufèrtes.

T.D. Ei ua des exigències que se mos demanen. Hèm dues amassades annaus, en cas que non i age cap d'ahèr d'urgècia. En eres acordam questions coma es tarifes. Dempús cau d'èder qu'aguestes van adreçades a Torisme. Ei ua manèra d'anar toti amassa.

S.P. Ua des principaus quèishes qu'an des dera Associacion ei era manca d'ajudes publiques.

T.D. Sonque auem rebut ua ajuda des dera nòsta fundacion coma associacion, que siguec ath començament. Ara per ara non reciben cap tipe d'ajuda economica que mos pogue animar entà tirar entà dauant.

S.P. Es ingressi damb es que compden d'a on vien?

T.D. Es pògui sòs qu'auem vien des madeishi sòcis que paguen ues quòtes.

PERFIL

Teresa Delupe neishet en Bossòst en Junhsèga de 1966. Ena actualitat ei Presidenta dera Associacion de propietaris de Cases de Pagés dera Val d'Aran. Un cargue qu'ostente des de octubre d'est'an passat.

Dirigís ua d'aguestes cases en Garòs des de hè dus ans.

Tot e que jamès auie auut relacion damb es cases de pagés, siguec quan se maridèt que se comencèt a interessar e a trabalhar en aguesta modalitat vinculada damb eth mon deth torisme.

Ara per ara era sua ambicion ei conservar aguest auiatge, un trabalh que començe a èster fòrça dificil damb es naues normatives qu'entren en vigor.

S.P. Pense qu'era Val d'Aran aurie de compdar damb un nombre mès gran d'aguest tipe de lotjament?

T.D. Òc. Ei clar. Pensi que se tracte d'ua aufèrta toristica alternatiua, qu'es visitants tanben hèn a servir ath long der an. Tenguent en compte qu'èm dubèrti pendent totes es sasons, son fòrça es toristes que hèn a servir aguest tipe de lotjament. Per aguesta rason era aufèrta aurie d'èster mès ampla.

S.P. En quina situacion se trape era comarca respècte ara rèsta de Catalonha en aguest tipe d'aufèrta?

T.D. Curiosament e tractant-se d'un endret a on era afuència de torisme ei plan importanta, eth nombre de cases de pagés ei plan peth dejòs d'ues autes comarques de Catalonha.

S.P. Recentment i a auut un cambi de junta dera Associacion. Des de quan e per qué?

T.D. Era Junta se cambièt eth 27 de seteme de 1997, que siguec quan entrè jo de presidenta. Era causa principau a estat qu'aqueri que ne formauen part s'an dat de baisha.

JAUME VILALTA
President
CRISTINA COLL HUIX
Directora general

VICENT SANCHIS
Director
LLUÍS MARTÍNEZ
Subdirector
Redacció:
SILVIA PUÉRTOLAS

Marqueting i Comunicació
CANDI CASADEMONT
Producció tècnica:
JORDI PELÀEZ
Publicitat:
ALBERT BORRÀS
JORDI RIBAS

utesCentraleta Tel.: 93-316 39 00 - Fax: 93-316 39 36
Publicitat Tel.: 93-316 39 23 - Fax: 93-316 39 25
Subscriptors Tel.: 93-316 39 44 - Fax: 93-316 39 15
Distribució Tel.: 93-316 39 16 - Fax: 93-316 39 15
Conseil de Cent, 425 - 08009 Barcelona

Telèfons a la Vall d'Aran
Redacció: 909 50 92 02
Publicitat: 908 69 29 50

DE: B20.249-1976
DIFUSIÓ CONTROLADA PER L'OID

S'acòrde un nau plan de dinamizacion deth hilat de sendèrs dera Val d'Aran

Tanben se trabalharà ena prologacion de dus sendèrs des de França e un centre de bicicletes de montanha

Redaccion
VIELHA

Eth Conselh Generau d'Aran a arribat a un acòrd damb eth Comité de sendèrs dera Federacion d'Entitats excursionistes de Catalonha entà dessenhar un hilat de sendèrs laguens dera Val. Er objectiu ei dotar ara comarca d'un hilat senhalit-sat des madeishi.

Cau rebrembar qu'era Val d'Aran ei plaçada justament entre es dus recorruets transpirenencs de sendèrs de gran recorruet coma son; eth GR10 que passe pera part nort deth Pirenèu e eth GR11 que passe peth sud. Era propòsta que se vò desvolopar ena comarca amassarie eth GR10 damb er GR11 e recorrerie tota era Val.

Era ventatga d'auer un GR en territori e formar part deth hilat de sendèrs de gran recorruet a nivèu europèu, permeterà beneficiar-se dera promocion e difusion d'aguest espòrt que compde damb un nombre fòrça important de practicants en tot eth mon.

Entà ampliar aguest hilat ei previst que se complete damb d'audi de petit recorruet que permetèràn recuperar camins vielhs, senhalisar quaques des ascencions mes significatiues e reforçar es vinculs damb d'audi punts vesins d'Aran coma son eth Palhars, Alta Ribagorça, Benasque, Luishonés, Gombes e Couserans (França).

Cau díder qu'un des critèris que s'a tengut en compde entà marcar es recorruets ei er profitament e emplaçament des mès de novanta cabanes de montanha qu'existissen en parçan.

Mès tard se trabalharà ena senhalizacion des madeishi en tot profitat es pannèus que ja i a ena actualitat a mès d'incorporar-ne d'audi. Tanben se harà era senhalizacion orizontau d'aguesti sendèrs, en pintura, entot seguir es normes internacionaus. Entà d'açò se compde damb era

SILVIA PUERTOLAS

Eth Tuc de Montludè (Lairissa) serà un de punts de passada d'un sendèr

collaboracion e supòrt tecnic de Sendèrs de Catalonha, qu'ei er organisme que trabalhe amassa damb era Federacion.

Des de França

Per ua auta part er organisme "Torisme Val d'Aran" amassa damb eth Conselh General der Arièja a arribat a un acòrd entà amiar a tèrme era prologacion des actuaus sendèrs plaçats en Couserans (Arièja)

enquiara Val d'Aran, en tot tematisar cadun d'eri.

Bassant-se en aguesti hilats de sendèrs se realisen ua sèrie de rotes tematiques damb un objectiu toristic. En aguest sentit s'an concretat eth marcatge de dues rotes tematiques transfrontereres damb era Arièja. Aguesti dus camins seràn eth des mines, qu'amassarà eth pòble de Sentèin damb Bossòst, projècte en qué ja se trabalhe ena

recopilacion dera documentacion existenta tant en França com en Aran. Per ua auta part se recuperarie un dusau sendèr tematic que gesserie de Bonac-Irazein e arribarie enquiara Montgarri.

Ues autes rotes que se trapen laguens dera Val e que tanben s'estudien serien era rota deth Romanic, rotes de Lacs, era flora e fauna e tematiques istoriques com poden èster era des maquis.

Circuit BTT

Laguens dera dinamizacion des espòrts d'aventura en Aran tanben se premanís era creacion d'un centre de Bicicletes de Montanha (BTT) damb eth supòrt e collaboracion dera Federacion Catalana de ciclisme e Torisme de Catalonha, Club Torisme Actiu. Eth centre BTT cònste de diferents circuits de bicicleta damb varietats per çò que hè as dificultats. Aguesti circuits quedaràn convenientment senhalisats e adequats ara practica d'aguest espòrt, entrelaçats entre eri damb un punt centrau d'acuelhuda a on i seràn toti es servicis tecnicos de besonh entara practica d'aguest espòrt (loguèr de bicicletes, talhèr, doches...).

A mès deth centre d'acuelhuda, que se plaçarà en Bossòst, eth hilat se distribuirà per tota era Val, damb diferents pòrtes de gessuda des diuersi itineraris. Se començaràn per senhalisar uns 100 quilomètres e es circuits auràn diferents graus de dificultats. Eth centre de BTT funcionarà a partir dera primauèra que vié. D'aguesta manèra se sage d'organisar era practica d'aguest espòrt ena comarca.

Aguest tipe d'installacions an auut fòrça acuelhuda en França ja que se promocionen directament des dera Federacion Francesa.

*Un mes
d'Agost ena
Val d'Aran
en tot apréner
aranés.*

Conselh Generau d'Aran

**Classes
d'Aranés
Estiu '98**

en mes d'agost

Informacion e Preinscripcion
enquiath 25 de juliol ena O.F.E. der
Aranés deth Conselh Generau d'Aran
Tel.: 973 64 18 01. Passeg dera Libertat num. 16

TORNOS:

1èr. torn deth 3 ath 14 d'agost
2on. torn deth 17 ath 28 d'agost

En cada torn 2 nivèus:

- Nivèu A: Aranés Orau.
- Nivèu B: Aranés Escrit.

ORARIS:

- A compdar des 9.00 or. en Musèu
dera Val d'Aran, en Vielha

LA SAMARRETA

TENDES ESPECIALITZADES EN ESTAMPACIÓ
DE SAMARRETES I PECES DE COTÓ
SERÀ EL TEU MILLOR RECORD O REGAL
DE LA TEVA VISITA A LA VAL D'ARAN

Avda. Pas d'Arro, 23 - Passeig dera Libertat, 4
Centre Comercial Eth Palai de Gèu
(TRICOT) Avda. Castiero, 7 VIELHA

**Mixtus® dera Val:
EL RECORD MÉS
ENTRANYABLE**

Es Pèires®, el suport ideal per als teus Mixtus Glimmerings®

**Aran &
Arte, s.l.**

Rètols lluminosos
Senyalització d'obres
Retulació de vehicles
Creacions de neó
Disseny de logotips
Adhesius

Ctra. de Gausac (Edifici Val d'Aran)
25530 VIELHA (Lleida) Tel. i Fax: 973-64 28 41

Era bibliopiscina de Vielha, ua auta alternatiua entàs estones de léser

Redaccion
VIELHA

Era passada setmana se metec en marcha en Palai de Gèu de Vielha, per dusau an consecutiu, era bibliopiscina.

Aguesta ei ua activitat que permet combinar er practica dera natacion damb era lectura sense qu'er usatgèr s'age de desplaçar o cambiar d'endret.

Des de hè dus estius eth servici de bibliotèques dera Caisha amassa damb es responsables des Installacions

deth Palai de Gèu de Vielha, ja aufèrten aguesta modalitat entà practicar enes estones de léser.

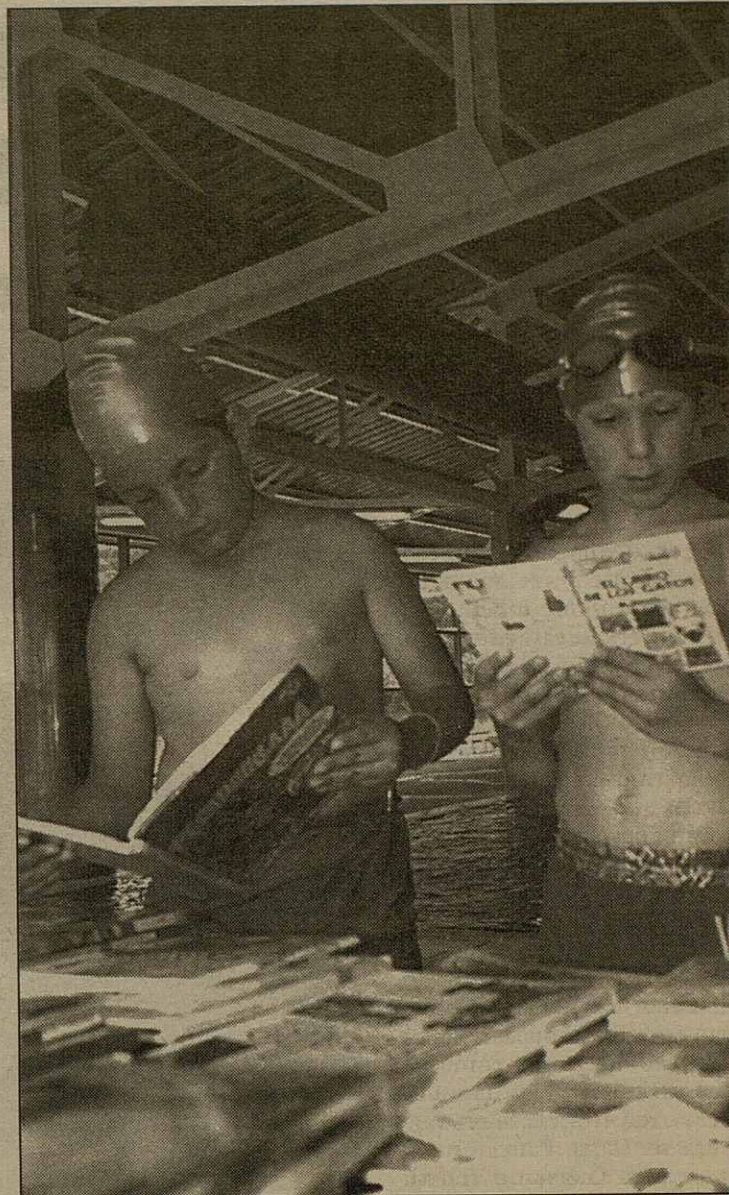
Totun era aufèrta ei variada dat que tant era gent joena coma es adults pòden trapar diuersitat per çò que hè enes contenguts des libres.

Entàs mès joeni s'expausen libres e novèlles infantils atau coma es comics. Mentre qu'entara gent grana es revistes divulgatives de diuerses tematiques o es novèlles aucupen era grana majoria

d'aguestes propòstes entara lectura.

Segontes es responsables encargats d'organisar aguestes activitats d'estiu es usatgèrs que mès hen servir es bibliopiscines son es mainatges, ja qu' ei en ua sason en qué en tot coincidir damb eth periòde de vacances, son eth public que mès visite es installacions. Ei per aguest motiu que se sage d'auer fòrça lectures destinades entada eri.

En cas dera Val d'Aran eth hèt de trasladar eth materiau dera biblioteca municipau de Vielha ath Palai de Gèu permet aprofitar er espaci dera madeisha entà ues autes activitats coma pòden èster es exposicions. Cau díder que pendent aguesti dies e enquiath pròplèu 15 de junhsèga se i pòt visitar ua exposicion e venta d'art flou.

SILVIA PUÉRTOLAS

telefons d'interès generau

64 18 01	Conselh Generau d'Aran	Çò de Saforcada	(25530 Vielha)
64 18 15	Musèu Val d'Aran	Major, 36	(25530 Vielha)
64 18 15	Ecomusèu de Vilamòs	Major, s/n	(25551 Vilamòs)
64 18 15	Musèu S. Joan d'Arties	Ctra. Baquèira, s/n	(25599 Arties)
64 00 80	Pompièrs Val d'Aran	Ctra. Nacionau, 230	(25530 Vielha)
64 00 04	Espitau Val d'Aran	Espitau, 5	(25530 Vielha)
64 82 29	Dispensari medicau - Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 82 11	Dispensari medicau - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 53 88	Farmàcia Palà - Baquèira	Edif. Campallias, s/n	(25598 Baquèira)
64 43 46	Farmàcia Palà - Arties	Ctra. deth Pòrt, s/n	(25599 Arties)
64 23 46	Farmàcia Català - Vielha	Avda. Pas D'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 25 85	Farmàcia Palà - Vielha	Sentin, 1	(25530 Vielha)
64 20 39	Farmàcia Moralejo - Bòrdes	Antecada, s/n	(25551 Es Bòrdes)
64 82 07	Farmàcia Almansa - Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Farmàcia Almansa - Les	Querimònia, 3	(25540 Les)
64 12 91	Parròquia de Salaridú	Sant Andréu, 1	(25598 Salaridú)
64 00 21	Parròquia de Vielha	Pas d'Arrò, 8	(25530 Vielha)
64 82 53	Parròquia de Bossòst	Major, 31	(25550 Bossòst)
64 81 05	Parròquia de Les	Pl. dera Glèisa, s/n	(25540 Les)
64 20 44	Mòssos d'esquadra	Edif. Tressens baish	(25539 Betren)
64 80 14	Comissaria - Les	Ctra. de França, s/n	(25540 Les)
64 52 77	Guàrdia Civil - Baquèira	Parcatge Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 00 05	Guàrdia Civil - Vielha	Montcorbison, s/n	(25530 Vielha)
64 81 77	Guàrdia Civil - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 29	Traffic - Bossòst	Sorieus, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 75	Casèrna militar - Vielha	Pas d'Arrò, s/n	(25530 Vielha)
64 20 88	Gasolinèra - Vielha	Ctra. deth Tunel, s/n	(25530 Vielha)
64 72 91	Gasolinèra - Era Bordeta	Ctra. N-230, s/n	(25551 Era Bordeta)
64 71 00	Gasolinèra - Pontaut	Ctra. N-230, s/n	(25549 Pontaut)
64 57 26	Infor. torisme Salaridú	Balmes, 2	(25598 Salaridú)
64 16 12	Infor. torisme Arties	Pl. Urtau, 26	(25599 Arties)
64 01 10	Infor. torisme Vielha	Sarriulera, 5	(25530 Vielha)
64 82 07	Infor. torisme Bossòst	Eduardo Aunòs, s/n	(25550 Bossòst)
64 72 44	Infor. torisme Les	Pl. der Ajuntament, s/n	(25540 Les)
64 44 55	Infor. Baquèira Beret	Nucleu Baquèira, s/n	(25598 Baquèira)
64 09 79	Cen. Iniciatives Toristiques	Avda. Castièro, 15	(25530 Vielha)
64 72 32	Deportur	Sant Ròc, 1	(25550 Bossòst)
64 24 44	Camins des Pirinèus	Pas d'Arrò Baishi, s/n	(25530 Vielha)
64 08 88	Escòla d'Equitacion	Ctra. França, s/n	(25530 Vielha)
64 28 64	Palai de Gèu	Eth Solan, s/n	(25530 Vielha)
64 81 57	Complexe esportiu Bossòst	Era Lana, s/n	(25550 Bossòst)
64 01 95	Parada de taxis (Vielha)	Pl. Sant Antòni, s/n	(25530 Vielha)
932 65 65 92	Coches de linha		
906 33 00 03	Informacion meteorologica		
900 12 35 05	Informacion carretèrs		

Enquia seteme

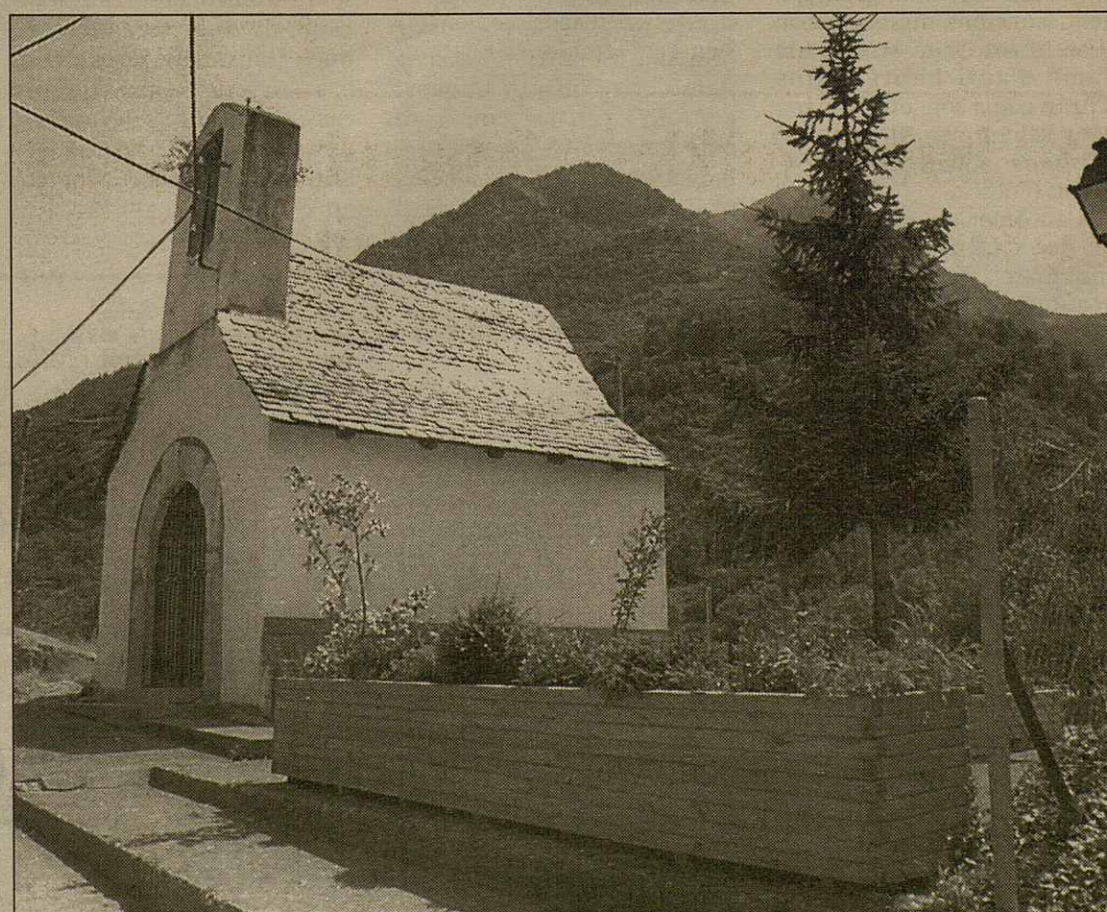
Est'an passat es usatgèrs dera piscina deth Palai de Gèu aueren enquia fina us d'agost entà poder combinar era natacion damb era lectura. Enguan era bibliopiscina de Vielha alongue era sua sason. Aguesta aufèrta s'a ampliat

Lectura e natacion en Palai de Gèu

pendent toti es dies dera Hèsta Major de Vielha, en mes de seteme, un aspècte que mèrque era bona acuelhuda qu'auerc era iniciatiua ena sua prumèra edicion. Aguest servici ei dubèrt pen-

dent tot eth dia en tot coincidir damb er orari deth Palai.

Es bibliopiscines son ua activitat que tanben funcione en uns auti endrets de Catalonha, damb ua acceptacion plan importanta.

Er ajuntament de Bossòst a portat a tèrme es trabalhs de condicionament de tres places deth pòble. Era Plaça de Sant Ròc, ath costat dera capèla que pòrte eth madeish nòm, era plaça de Pietat a on i a bastit un parc infantil e ua petita zòna ajardinada plaçada en grauer son es endrets que ja s'an vist modificats. En ua prumèra fase eth consistòri se i a gastat un milion de pessetes entar apraiament d'aguesti punts. Tanben s'an iniciat es trabalhs de melhora der entorn des sies ermites, un des principaus atractius toristics deth pòble. Segontes responsables d'aguest ajuntament, quauqui d'aguesti trabalhs auràn de demorar enquiatar an que ven en qué se harà ua dusau fase.

Presentacion deth programa der Estiu Toristic culturau tà enguan

Es prumères actuacions dera sason ja se heren ath long dera passada dimenjada

Silvia Puértolas
VIELHA

En tot coincidir damb er inici deth mes de junhèga se presentèc diuendres passat ena Sedença deth Conselh Generau eth programa d'actes previsti en calendari d'enguan laguens der "Estiu Toristic Culturau".

Damb era presència deth Conselher de Torisme Joan Batalla, eth Coordinador deth programa Quique Boya, membres des grops de dances aranesi atau coma d'outes autoritats deth parçan se dèc per inaugurada aguesta naua edicion.

Totun cau d'ider qu'es prumèri actes non se heren a demorar massa dat qu'eth madeish dissabte ja se podèc presenciar era actuacion, ena plaça der Ortau d'Arties e ena plaça dera Glèisa de Vielha, deth grop de dances portuguesas "As violetas em Toulouse". Tanben eth dimenge d'auti pòbles dera Val d'Aran, coma Bossòst e Les, poderen gaudir des dances tradicionaus deth grop gascon "Les mainatges de Montreal".

Entad aguest mes de junhèga d'auti actes aucuparàn es dimenjades. Aguest ei eth cas dera actuacion prevista entà aué dissabte deth grop Esbart Dançaire de Rubí

Actuacion deth dimenge damb eth grop "Les mainatges de Montreal"

qu'actuarà entàs 22.30 ores ena sala polivalenta de Vielha. Tanben ena programacion d'aguest estiu toristic culturau i a d'outes aufèrtes coma es dances valencianes damb eth grop "Alimara". Entà despedir aguest mes de junhèga se poirà veir en Arties eth pròplèu dia 25 er espectacle de circ "El negro y el flaco".

Eth mes d'agost començarà ben ben semblant ara fin de

junhèga damb un espectacle de circ, en aguesta ocasion en Vaquèira eth dimèrcles dia 5. Eth País Basc tanben se veirà representat en aguest estiu toristic culturau eth 8, 9, 11 e 12 d'agost en Salardú, Arties, Bossòst e Vielha. Entà enguan cau destacar era presència eth 15 d'agost en Vilamòs e Garòs, en tot coincidir damb es sues hèstes majors, deth grop de dances abanères Vent Serè.

Cau rebrembar era participacion pendent tot er ostiu e en un gran nombre de pòbles dera Val des Joeni Pompièrs d'Aran, des grops de dances araneses es Fradins de Vielha, era còlha de Santa Maria de Mijaran, es Sautarèths de Bossòst, es Corbilhuèrs de Les a mèr dera cantautora aranesa Lúcia.

Aran en dança

Sens dubte ua des actuacions que mèr espectacion desvelhen der estiu ei er Hestau Folcloric Internacionau d'Aran, qu'enguan complís era sua siesau edicion e que se harà eth 10 d'agost en Palai de Gèu de Vielha. Es païsi participaires seràn Nepal, Itàlia, França, Republica Dominicana, Tahiti, Congo e Aran. Abantes d'aguest hestau es grops recorreràn en passavila diuèrsi pòbles deth parçan.

Enguan tanpòc mancaràn es ja tradicionaus mercats nocturns, o era Corsa Aran per sa lengua eth 26 de juriòl. Era clausura der Estiu Toristic culturau ei prevista entath 17 de seteme.

Eth ballet folcloric Esbart Dansaire de Rubí actue aué en Vielha

Auè dissabte entàs detz e mieja deth ser ei prevista era actuacion ena sala Polivalenta de Vielha deth ballet Folclòric Esbart Dansaire de Rubí damb un espectacle unic e gratuít.

Aguest ballet comencec era sua trajectoria artistica en an 1923. Cau destacar eth son istoriau ja qu'a barat per escenaris deth país e dera rèsta deth mon. Entres sues actua-

cions en estrangèr, participèc en enregistrament entara BBC de Londres ena sèrie televisiu "The magic of dance". Tanben, en 1989 actuèc en "Palacio de Bellas Artes" dera capitau de Mexic, a mèr de d'auti endrets.

En mai de 1994 estreec eth sòn avantdarrèr espectacle titolat "Temps i mites", e en 1996 presentèc eth sòn darrèr trabalh, "Canigó".

Es Esbart Dansaire de Rubí

se presente aué en Vielha en tot coincidir en an que celèbre eth sòn 75au. aniversari.

Er equip ei format per 45 dançaires e un còs tecnic de onse persones.

Eth ballet folcloric siguec guardonat damb eth Prèmi Nacionau de Dança en an 1985. Tanben recebec eth pasat 21 d'octobre era Creu de Sant Jordi qu'autrege era Generalitat de Catalonha.

agenda

Auè, ena sala polivalenta de Vielha entàs 22,30 ores. Actuacion deth grop Esbart dansaire de Rubí.

Deth 3 ath 27 de seteme. Cors de guides interpreta-dors deth Parc Nacionau d'AigüesTòrtes e Estanh de Sant Maurici. Era data limit entà presentar es preinscripcions ei eth 17 de junhèga.

Diuendres 17, en Bossòst entàs 19,00 ores. Mercat nocturn.

Dissabte 18, ena Plaça dera glèisa de Vielha entàs 18,30 ores e en poliesportiu de Salardú, entàs 22,30 ores actuacion deth grop de dances "Alimara" deth País Valencian.

Informacion e inscripcion as còrsi des Jornades Universitàries Occitanocatalanes ena Oficina de Foment e Ensenhament der Aranes deth Conselh Generau.

Informacion e Preinscripcion des classes d'Aranes entath mes d'agost. Enquiath 25 de junhèga, ena O.F.E der Aranes deth Conselh Generau.

Ena Glèisa de Sant Joan d'Arties. Exposicion sus era indumentària ena Val d'Aran pendent es sègles XVIII e XIX. "De lin e de lan".

Dimenge, 13 de seteme. Dusau Corsa e caminada de Montanha des 15 pòbles. (Pròva deth 1èr. Campionat de Montanha de Catalonha 1998)

OBERT DESDE EL 20 DE JUNY

XALET-REFUGI
JULI SOLER SANTALÓ
CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

- Dutxa i lavabo a totes les habitacions
- Servei de restaurant • Bar cafeteria • Menjars casolans

Carretera del Port, s/n - Tel. 973-64 50 16
25598 SALARDÚ - LLEIDA

CATALUNYA RÀDIO		RAC 105	
NAUT ARAN 98.4	BAISH ARAN 98.0	NAUT ARAN 103.4	
RÀDIO ASSOCIACIÓ DE CATALUNYA			
CATALUNYA MÚSICA			
NAUT ARAN* 98.4	BAISH ARAN* 98.0	NAUT ARAN 98.4	BAISH ARAN 98.0
* En desconexion entà era Val d'Aran programa MEDDIA ARANÉS de: 12 a 13 ores e de 19 a 20 ores.			

bramau

Occitània-Catalonha

Ath cant deth Palai de Gèu de Vielha bastissen un edifici (ne bastissen fôrça,...) e coma senhau dera fin dera nautada i an plaçat dues bandèras, era catalana e era aranesa. Tròbi endonviada era postura que vò defensar era aranesitat ath cant dera catalanitat, talalement coma participi des actuacions sociaus qu'impulsen ua futura relacion Occitanocatalana, en tot entèner qu'eth futur identitari aranés passè pera defensa dera dobla personalitat. Ei talalement atau qu'enes centres d'erudiccion de Catalonha e d'Occitània se trape de mès en mès presenta aguesta linha d'actuacion. Des de hè quauqui ans er Occitan ei present ena Universitat de Lhèida. Ja hè tres ans era Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent presentaue un cors sus er aranés (posat peth Sr. Joaquim Arenas); hè dus ans se celebrèc ua jornada occitana ena Universitat Central de Barcelona, e es dus darrèrs ans s'a celebrat ua Setmana Occitana ena Universitat Autònoma de Barcelona possat per Archiu Occitan (que tanben aufrís Corsi d'Occitan), damb destinada preséncia der aranés. En 1997 ues jornades "Occitània i Catalunya" se celebrèren ena Universitat de Lhèida. Pendent er Ostiu '98 es accions se multipliquen. Era Universitat Occitana d'Estiu de Nimes, que ja arribe ara sua XXIIau. edicion, aufrís tallhèrs "Occitània e

Catalonha" (eth programa ei elaborat en francés). Era Universitat Catalana de Prada aufrís un cors sus "Occitània i els Països Catalans" damb un cors sus era identitat aranesa e un talhèr de musica aranesa. Era Val d'Aran qu'a era volentat naturau, predisposada pera sua situacion geografica, istorica, cultura e sociau, d'èster referent enes relacions occitanocatalanes aufrís ues Jornades Universitàries Occitanocatalanes deth 20 ath 24 de juriòl en Naut Aran, possades per acòrd existent entre eth Conselh Generau e era Universitat de Lhèida. A d'aufrís nivèus sociaus son diuèrses es iniciatives. Associacions, organiscions,... de caràcter diferent possen accions en aguesta linha en tot aué-se coma referéncia eth Forùm Occitanocatalan der an 2000 ath torn dera Fondacion Occitanocatalana. Existís un moviment especificament universitari, mès existís tanben un moviment ciutadan.

I a opinions de futur sus es relacions Occitanocatalanes coma un des elements d'estratègia mondiau deth segle XXI. Atau eth Sr. Kenichi Ohmae, japonés, fôrça valorat coma estratèga en mon des multinacionaus: "Dotadi d'ua economia convenienta, es estats-regions, gràcies ara sua aptitud de privilegi e ara logica planetària, pòden constituir es agents de cambi qu'era epòca

exigís: motors eficaci de prosperitat e de millhora dera qualitat de vida des poblacions dera economia planetària" (dera òbra "The End of the Nation State"). Es estats-regions seràn es centres de decision d'aguest pròplèu futur, tant pera sua situacion estrategica coma pes sues capacitats economicas e sociopolitiques. Ohmae relacione es dètz-e-sèt regions poderoses que determinaràn eth futur deth mon. Ua serà "era region de Languedòc-Rossilhon, centrada en Tolosa e estretament estacada a Catalonha". Entre es factors que decidiran eth poder d'ua region i an es especificament economicas e es politics, mès Ohmae en valore tanben es culturaus. Catalonha e Occitània an en aguest futur er auantatge dera sua lengua., bessoa era ua dera auta. Entà arribar a un apropament culturau efectiu calerà demorar qu'er Occitan supèrè era vergonha a qué l'a sosmetut tanti ans eth jacobinisme francés.

Ua auta referéncia la trapam ena òbra "La Nova Cultura Empresarial,..." editada peth Departament d'Indústria, Comèrc e Torisme dera Generalitat de Catalonha. Eth Sr. Joan Amorós, Conselhèr Delegat de Nissan, dempús d'ua analisi fôrça exhaustiua e descriptiua, que justifi que que cau ua Naua Cultura Empresarial entà afrontar eth rèpte economic deth futur, matise :

"Així, doncs, és important constatar que els pobles de l'Espai Occitano-Català, ..., es troben en un bon punt de partida per introduir i desenvolupar aquesta Nova Cultura Empresarial. En general estem més ben predisposats que els pobles de l'Europa del nord...Finalment, cal dir que la consolidació de la cultura autòctona dels pobles de l'Espai Occitano-Català, es també la clau del futur d'aquest espai...L'Espai Occitano-Català té un alt potencial de desenvolupament, però cal consolidar-lo a partir de l'assentament del gran eix occitanocatalà...El tarannà creatiu, obert, receptiu, emprendedor, convencional i pactista de la majoria dels habitants dels diferents països que constitueixen l'Espai Occitano-Català, permet l'assimilació i adaptació de diferents corrents universals en matèria d'organització d'empreses amb la possibilitat de desenvolupar una Nova Cultura Empresarial". Era Val d'Aran a un papèr fôrça important a jugar en aguesta aventura. Ei mès,... eth mantieniment dera sua personalitat passè per que sigue un element simbolic clau en aguest futur o per deli-se en desbrembe deth temps.

Jusèp Loís Sans Socasau

Institut d'Estudis Occitans - Aran

Se daurís eth periòde de preinscripcion entà classes d'aranés en Barcelona

Redaccion
VIELHA

A compdar dera setmana que ven se daurirà eth periòde de preinscripcion entàs corsis d'aranés que s'impartiran en Barcelona en dus nivèus: er A (entàs que non lo saben parlar) e eth B (entàs que lo volguen apréner a escriuer).

Er endret trigat entà assistir tàs classes ei ua aula cedida pera Secretaria Generau de Joenessa dera Generalitat en carrèr Calàbria.

Eth cors ei dubèrt entà toti es que se i volguen inscriuer tot e qu'eth nombre de places ei limitat a vint e s'acceptaràn es preinscrits, en quinsevolha des dues opcions, per orde de presentacion. Aguest periòde de preinscripcion demorarà dubèrt enquiath 15 de seteme.

Eth prètz des madeishi ei de nau mil pessetes. Entà toti aqueri que presenten eth carnet Jove auràn un descompte de mil pessetes.

Eth nombre d'ores lectiues que s'impartiran serà de dues per setmana e de seishanta en totau e correràn a cargue de professors especialisats. En cas des alumnes que triguen eth nivèu A, es classes se haràn es deluns des 19 a 21 ores. Entàs nivèu B, serà es dimèrcles ad aguestes madeishes ores.

Ee corsis an estat organiscats peth Conselh Generau d'Aran e compden damb era Collaboracion dera Direccion Generau de Politica Lingüistica dera Generalitat.

Ara fin des madeishi se harà un examen per part dera Junta permanenta der aranés, qu'ei qui expedirà es diplomes de capacitacion.

Es classes començaràn a finaus deth mes de seteme d'enguan e s'acabaràn a primèrs deth mes de junh der an que ven.

Aranés en ostiu

Tanben cau rebrembar que s'a daurit eth periòde de preinscripcion des classes d'aranés pendent eth mes d'agost. Aguestes se desvoloparàn en Musèu de Vielha e es prètzis des madeishi son de cinc mil pessetes. Eth periòde de preinscripcion demorarà dubèrt enquiath 25 de junhsèga.

Es nivèus que s'impartiran son er A, d'aranés orau e eth B d'aranés escrit. Tanben s'a cercat era flexibilitat per çò que hè as dates e s'aufrissen dues opcions. Un primèr torn anarà deth 3 ath 14 d'agost en tot qu'en un dusau es classes se poiran hèr deth 17 ath 28 d'agost.

Per çò que tanh ara informacion e preinscripcion de quinsevolha d'a-

Eth Musèu dera Val acuelherà es corsis d'ostiu

guesstes opcions es interessats poderàn adreça-se ara Oficina de Foment e Ensenhament der Aranés, ena sedença deth Conselh Generau d'Aran.

Tanben, en cas des corsis a desvolopar en Barcelona, s'informarà des madeishi ena Direccion Generau de Politica Lingüistica dera Generalitat, plaçada en carrèr Mallorca.

Carona enjós

Rencontres culturals interregionals a Perpignan

David Grosclaude
LESCAR

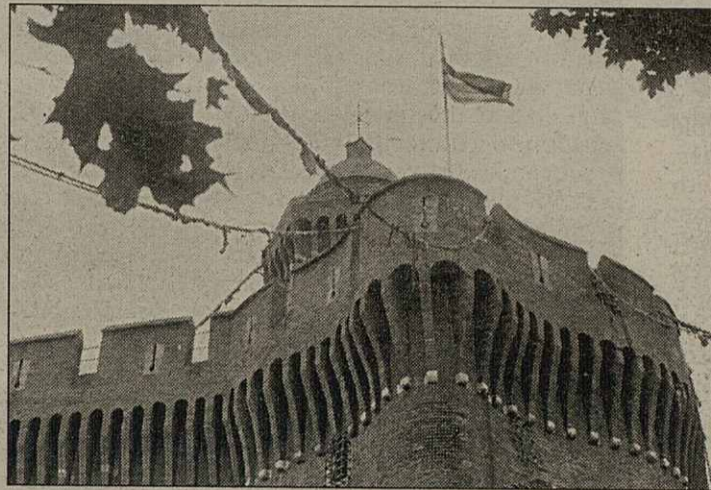
Èra la 8ena edicion d'un acamp de representants de totas las lengas de l'Estat francés.

A Perpignan s'amassavan del 24 al 28 de junh representants de movements e institucions de totas las regions de l'Estat francés ont s'i parla una lenga dita regionala. Cada an, dempuèi 1991, aqueles rencontres an permetut d'escambiar las experiéncias dels uns e dels autres en matèria culturala e lingüística. Ongan, lo tèma màger èra la question de las politics municipalas cap a las lengas. Quasi totas las lengas èran representadas breton, basc, catalan, occitan, alsacian, flamenc, creòl (Reunion, Martinica), Còrse.

Los bretons, per la participacion d'elegits municipals, expliquèron çò que se fa a Rohazon (Rennes) e a Kemper per exemple al nivèl de la senhalizacion, de l'ajuda a l'accion culturala o dels esforços cap a las escòlas qu'ensenhan en breton. Los creòls de la Martinica e de la Reünion venguèron parlar de lor situacion plan

especifica : una lenga fòrça parlada mas una reconeissença que comença a penas. I a pel creòl un potencial important que qualques municipalitats començan de prendre en compte. L'ex-senator H. Goetschy venguèt parlar de la situacion alsaciana e de l'importància del ròtle de las municipalitats pel desenvolopament de l'ensenhament bilingüe. Cadun s'acordèt per dire que se las municipalitats an pas totes los poders pòdon ajudar fòrça al desenvolopament de la preséncia publica de las lengas. Es important d'obtenir la collaboracion de las municipalitats, vilatges e vilas petitas compreses, per far avançar la politica lingüística.

La question occitana foguèt tanben presenta pr'amor los participants prenguèron la decision de mandar una letra de sosten al cònsol de Buòus en Provença e una letra de protestacion al sòs-prefecte d'Ate que li vòl far tirar de la venta los bilhets d'entrada del castèl redigits en occitan.
Mocions
Los Rencontres Culturals

Interregionals son tanben l'escasença de metre l'accent sus problèmas que son pas totjorn coneguts de totes. Per exemple los creòls, qui sián de la Martinica o de la Reünion, faguèron remarcar que se trobavan en una situacion de non-dret qu'èra problematica. Lor lenga s'ensenha un pauc a totes los nivèls mas es pas sus la lista de las lengas regionalas oficializadas. Es una situacion que permet a l'Administracion, se o vòl, d'empachar tot desenvolopament de l'ensenhament. Una mocion per demandar aquela reconeissença foguèt

mandada als poders publics al nom de totes los participants. Una altra letra, a destinacion del govèrn francés, dels deputats europèus e de la Comission europèa foguèt redigida per dire lo dangièr que fariá pesar sus mai d'un projècte la disparicion de la linha budgetària europèa per las lengas minorizadas Perpignan. La vila de Perpignan a organizat l'acuèl dels Rencontres Culturals Interregionals mercés a Jaume Roure e a son equipa. L'adjunt del cònsol de Perpignan, elegit d'Unitat

Catalana, aviá promés l'an passat una organizacion dins sa vila d'aqueles rencontres e cal reconéisser que la preséncia lo dissabte a Perpignan de Jordi Pujol donèt un pauc mai d'interès als trabalhs. Per l'an que ven òm parla de Rencontres Culturals Interregionals sul tèma dels mèdias, que se debanarián siá en Occitania, en Corsega o a la Reünion.

Elegits municipals
La municipalitat de Langoiran, pròche Bordèu, lancèt un projècte d'aplèc dels elegits locals en favor de la lenga e de la cultura occitanas. L'idèa es d'amassar al mes de setembre o d'octobre representants de totas las municipalitats d'Occitania que vòlon menar una accion lingüística e culturala. Lo cònsol de Langoiran ditz que fòrça elegits an respondut qu'èran interessats per aquela iniciativa. Òm poiria donc veire a nàisser una associacion per los meses que venon a l'entorn d'un tèxte simple que seriá una mena de carta municipala en favor de la cultura occitana.

Una de las causas mai estranhas, e benlèu feridoiras, per un estudiant que vòl aprendre l'occitan es l'impression de (tròp) granda tolerància linguistica e de manca d'unitat qu'existís dins la lenga e que pòt evidentament entrebanar son aprenentatge. D'en primièr te li cal dire que malgrat qu'existís un estandard comun mai o mens acceptat per tots e totes, çò que traparà mai sovent seràn de tèxtes amb una grafia semblanta (e evitam de penetrar lo problèma de la grafia dicha mistralenca o las felibrencas...) mas amb de diferéncias dialectalas ben importantas lexicalament e morfològicament (avèm d'astre que los tèxtes parlen pas que senon n'ausiriam tanben las fonologicas!). Per far mai clar aqueste tèma, nos cal dire qu'existisson sièis dialèctes occitans, e òc! E encara qualques uns dison que i a un seten dialècte dins la zona interferenciala del nòrd: lo marchés.

Aquestes dialectes se devesisson en dos groups: lo nòrd-occitan (lemosin, auvernhat e vivaro-alpin) e lo sud-occitan (gascon, lengadocian, provençal). Lo trach essencial que caracteriza

aquesta talhada es la transformacion, que se pensa parallèla a la del francés, del grop CA- (ka(en CH- (tsh)/(ts)/(s) (e mai d'opcions ençara) e un procés semblable amb GA-, dins l'airal septentrional.

Lo lemosin foguèt lo dialecte de referéncia durant los temps medievals, la koinè (aital aqueste nom ne venguèt a caracterizar la lenga culta emplegada pels escrivans de lenga catalana). Aprèp aquesta referéncia foguèt remplaçada per la de provençal -qu'encara fan servir d'uns estudioses per designar l'occitan, malastrosament. Ara la norma referenciala es lo lengadocian, lo dialecte mai central e mai pròp de la lenga medievals; çò que fa que ben sovent trobaretz una bona part dels tèxtes dins aquesta varietat.

Ara farem una pichòta descripcion dels dialèctes d'òc: Lo gascon es un dels dialectes mai dinamics, literàriament e popularament, de l'occitan. Plan caracterizat, es tanben la varietat mai estigmatizada.

Una d'aqueles caracteristicas que balhan aquesta idèa de ruralitat, d'aspretat es l' [h] aspirada que proven de la -F-. Segurament per defugir aiceste vejaire, aqueste son foguèt abandonat per qualques parlars, demest els l'aranés. Una altra característica de remarcar es la transformacion de la "l" geminada latina. Aquí avèm doas resolucions: en finala se transforma en -th [tj] (originàriament e ara minoritàriament) / [t] o [tsh], en posicion intervocalica dona [r]. L'autra característica importanta es la casuda de la -n- intervocalica. Ara vos vaquí qualques bèls exemples: FARINA > haria, GALLINA > garia, BELLUM > bèth, BELLA > bèra, LUNA > lua. Lo gascon pirenenc a servat los articles eth, era quand la plana a de tipus similars al lengadocian: le, la. Fin finala, la zona de l'aranés e amondaut an qualques plurals masculins amb -i (per exemple: braci, aranesi...). Lo lengadocian, lo mai central

dels dialectes, sèrva un estat fòrça pàrièr a l'occitan escrich de l'edat mejana. Coma lo gascon, se caracteriza pel betacisme (v > b) fins al montpelhierenc. La zona meridionala preferís l'article le mas se fa servir mai que mai lo normativament. Lengadocian endins existís una frontièra consonantica entre Besièrs e Narbona que fa que las "gents del nòrd" digan: dich e los "del sud": dit. Los dos dialectes precedents an majoritàriament la 1ª persona singulara del present de l'indicatiu que s'acaba amb -i :canti.

Lo provençal que comença aprèp lo Vidorle (entre Montpelhièr e Nimes) perdèt gaireben totes las consonantas finalas (raubats [raw'ba], li còps [li kò]) mas manten la -n qu'es velara (existís tanplan dins d'airals gascons). A un article plural caracteristic: li o lei e ben sovent los adjectius plurals an aquesta -i tanben. La primièra persona singulara del present de l'indicatiu se

caracteriza per -e coma en valencian: (ieu) cante. Los dialectes septentrionals mens coneguts en general emmudisson sovent la -s finala amb de cambiaments vocalics e, de còps, d'accent, per indicar lo plural e an una tendéncia de far passar cada a a o. De modificacions vocalicas amb un creis de diftongs es de remarcar. Lo vivarò-alpenc se caracteriza per la pèrdia de las -d- intervocalicas (valada > valaa). Per d'entresenas mai completas podètz agachar (/agaitar) lo (/le/eth) Manuel Pratique d'Occitan Moderne de Pèire Bec (edicions Picard, Collection Connaissance des Langues, 1973 e 1983), malastrosament disponible sonque en francés...

Col·labora l'Arxiu Occità
de la UAB

Institut d'Estudis
Medievals.
Edifici B.
08193 Bellaterra (Barcelona)
Telèfon 93 581 11 44
E-mail
arxiuoccita@blues.uab.es

Un brin de dialectologia

Claudi Balaguer

miralhem-mos

“Eth prumèr qu'arribaue, mès lèu se'n tornaue tà casa”

Pilar Barès

Dempús d'uns dies de calorassa cau arregraír qu'arribaue era ploja. Sò en terçon de Lairissa, e entre era aigua e es marrècs, sembla qu'era cauçada non s'acabe jamès. Ara fin arribi ena prumèra casa deth pòble, ena façada i penge un pannèu blu a on se i pòt liéger “teléfonos”. Peth laguens era casa saue es parets de husta o tenhats -qu'atau se'n ditz-, e tanben saue era distribucion de tota casa aranese, luenh de tot aquerò qu'ara se bastís e qu'atau li'n diden.

Ara, Adelina Perez a nauanta ans, e non ac diderietz pas, donc trabalhe era soleta eth sòn uart. Damb ua veu tota doça me ditz que non ei pas neishuda aciú. Venguec de San Juan de Plan entà Arres quan n'auie vint-e-cinc. Auie ua germana maridada a çò des d'Ana Maria e pendent es ostius viege a passar uns dies, mès se i aguec de quedar mès temps pr'amor qu'era sua germana aurie un hilh e la calie assistir e ajudà-la. En tot passar eth temps comencèc a hestejar damb un gojat deth pòble damb eth quau se i maridèc. Pedro Pena que se didie, e qu'ère hilh des deth Barbèr d'Arres de Jos. En tot que hestejauen, eth damb era companhia deth sòn cu-nhat l'auie anada a veir tres viatges en sòn pòble. Entad açò qu'agueren de passar pera Artiga de Lin e peth Pòrt de Benasque. Eth motiu auie d'èster força important!

Conde que quan venguec deth sòn pòble entad aciú non trapèc cap diferéncia. Ère un pòble de montanha e aqui se trabalhaua era tèrra e eth bestiar igual qu'aciú. “E ara a cambiat molt coma aciú, en temps d'abantes non ère cap igual!”. Eth hèt de trapà-se damb ua lengua diferenta tanpòc li siguec un problèma, ditz damb un shinhau de resignacion que “t'agradèsse o non l'auies d'aprèner!”. Mès damb es seishanta cinc ans que pòrte aciú se sent aranesa.

Ena casa des de Barbèr ara i viuen Adelina Perez e Manolo, un des sòns hilhs. Era casa, ara, demore pro grana entà dues persones, mès abantes non n'ère pas. I viuien: eth pare, era mare, eth cunhat, Adelina damb eth sòn òme, e es tres mainatges. Toti trabalhauen, degun se n'escapaua, mès es hemnes auien de trabalhar laguens e dehòra, atau qu'Adelina auie d'ajudar a mare a hèr es min-

Es de Barbèr tara hèsta de Sant Joan d'agost. Ans quaranta

jars, a hèr era ruscada, a tricotar en iuèrn es miches de lan entàs hemnes e entàs òmes dera casa.

Ditz que coma en casa i auie un pialèr de gent calie anar tot soent tara mòla d'Es Bòrdes. “Cada ueit o quinze dies segontes, mos lheuàuem entàs cinc deth maitin, cargàuem es montures damb dus sacs de blat e marchàuem lèu entà arribar es prumèrs ena mòla. Eth prumèr qu'arribaue, mès lèu se'n tornaue entà casa. Un còp que s'acabaue eth pan i calie tornar. È entà pagar calie dar ua mesura de haria per galin.” Eth pan ère hornejat en horn de casa qu'ara Adelina me senhale tota orgulhosa.

De cada pastada tregen de dètz a dotze pans. Contunhe en tot díder qu'entara vesilha dera hèsta de Sant Joan d'agost, qu'ei eth dia vint-e-nau, “en aguest horn hègem es còques. Be n'auia hèt de pan, còques e de tot! Es còques se hègen entara hèsta lèu en totes es cases, e s'en bèra casa non n'auien hèt se li'n daue. Alavetz era còca non se repartie, tara hèsta es gojats l'amassauen peth pòble e ne hègen ua hèsta”.

Era glèisa de Sant Joan d'agost se trape a miei camin deth municipi d'Arres de Jos e d'Arres de Sus. Aguesta hèsta ei comuna entàs dus pòbles, per aquerò des dus dies de hèsta un dia se celebraue en pòble de naut e er aute dia en pòble de baish, e ara invèrsa er an següent. Eth balh, rebrembe Adelina, se hège ena plaça en un barrat.

Aguest barrat auie per pòrta dus pins e pes costats se barraue damb arrames de mata, pin o auet, e peth dessús ère descubèrt. Ara ja non se'n hè. Entara hèsta viegen toti aqueri parents que podien e era gent enes cases se multiplicaua dus viatges de mès. Era gent se cambiau de ròba: ena tarde portauen un vestit e un aute vestit entath ser. “Non ère cap coma ara, e ja mo'n desbrembam dempús deth temps!”.

Mès a Adelina li shaute tornar, entà darrèr e damb un arridolet ena sua cara conde qu'entà junh pujauen es vaques tara montanha de Montagut o de delà -qu'atau li'n diden es d'Arres-, e dempús entara vesilha dera hèsta, hègen a baishar es vaques e es oelhes entath pòble.

Es vaques es passarien entar aute costat dera Garona, entàs prats de Laurit, Plaus e Ressèc. E es oelhes les baishauen entà embarrà-les ena bòrda. Prumèr se condauen se i èren totes e dempús se trigauen entà vené-les as carnisiers de Bossòst que pujauen aguest madeish dia tà cromptà-les. Tanben se trigauen ua oelha des mès bères entà aucí-la entath dia dera hèsta. “Quan baishauen es vaques ère polit; toti es demorauem ena plaça. Se non s'auie mòrt cap de vaca ena montanha, as prumèrs qu'arribauen ena plaça li estacauen un flòc de flors enes còrnes. Açò volie díder que non i auie agut cap desgràcia ena montanha. Ère pro polit!”.

En minjador a on èm i a ua ràdio plan vielha dera casa *Colonial*: sembla ua pèça de musèu pr'amor qu'ei ben cuedada. Era ràdio deuie acabar d'aumplir era casa mès la escutauen ath long deth dia e peth ser. Adelina ditz qu'ei era segona ràdio qu'arribèc en pòble dempús dera des d'Arnaug. “En Les que l'anèc a comprar eth mèn òme. En aquest temps non i auie arren!”.

Propietari:
JOSEP ALTADILL GONZALEZ

Establiment Gourmet
Pinxos - Tapes
Bodega (criances, reserves
i grans reserves)
Productes de la Vall
Menjar preparat per emportar

Passeg dera Libertat, 5 • Vielha
Tel./Fax (973) 64 08 82
25530 VIELHA (LLEIDA)

EMPRESARI O TRABALHADOR:

- ✓ S'as un projecte d'empresa o autonòm.
- ✓ S'ès capaç d'amià-lo damb exit te podem ajudar.
- ✓ Plan d'empresa, finançament, subvencions.

J. TOLO E ASSOCIATS, C.B. Tel. 973 64 21 58